

ДЕ Е БЪЛГАРИСТИКАТА

снимка: Кристиан Янев

оформление: Мария Русева

МАРИ ВРИНА-НИКОЛОВ ЗА БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА И ПРЕВОДА

Алекс Петков

Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (България)

MARIE VRINAT-NIKOLOV ON BULGARIAN LITERATURE AND TRANSLATION

Alex Petkov

Sofia University St. Kliment Ohridski (Bulgaria)

ORCID ID: 0009-0006-4985-2863

E-mail: petkovalex39@gmail.com

На 06.02.2024 г. по предложение на Факултета по славянски филологии проф. Мари Врина-Николов беше удостоена с почетното звание „доктор хонорис кауза“ на СУ „Св. Климент Охридски“.

В рамките на събитието тя произнесе благодарствена реч, в която сподели своето възмущение и изтъкна топлата си връзка с академичната общност и Университета. Спомняйки си своята първа среща с българския език (провокирана от запознанството ѝ с пътуващи из Франция българи през 70-те години на миналия век), проф. Врина разкри мощното въздействие, което българската реч е оказала върху нея като дете, и обърна вниманието на присъстващите към онези първи мигове на вдъхновение, които по-късно са поставили началото на нейния път към българския език и които са му помогнали да се превърне в нейна своеобразна „родина“ – избрана, но и избрала.

В своята реч проф. Врина не просто разсъждаваше върху връзката си със езика и литературата на България, но и диалогизираше със самата себе си, припомни си изводите, до които някога е стигала, както и впечатленията, които България е оставила у нея, и ги проблематизира. Проблематизира и чувството си за привързаност към родното място и разчете опита на своето собствено детство през този на книгите, до които се е докоснала тогава, постаяйки акцент преди всичко върху границите и корелацията им с творчеството, което ги надхвърля. Именно тези размисли дадоха повод на проф. Мари Врина да разкрие своите възгледи относно теорията на художествения превод и историята на българската литература пред аудиторията.

Отново в духа на саморефлексивността тя сподели своите собствени наблюдения относно първите си публикации, белязани според нея от липсата на академична среда в края на миналия век, и насочи вниманието си към някои от най-влиятелните български литературни критици и историци, с които се е сблъсквала, което ѝ даде възможност да разсъждава върху темата за канона и литературата и връзката им с колективната представа за нация. В своята реч проф. Врина набеляза основните смислови ядра в изградената от повечето български литературни историци представата за литературата и дори успя да датира нейния произход, очертавайки в най-общ план нейния индивидуален път на развитие.

В хода на цялото събитие тя изтъкваше концепцията си за връзките на българската литература със света и насочи погледа на присъстващите към по-широкия глобален и транснационален хоризонт на световната литературна сцена, посочвайки в това число и превода като един от основните канали, по които достъпът до това по-мащабно поле на литературата може да се осъществи (като конкретен пример за това тя използва връчването на международната награда „Букър“ на Георги-Господиновия роман „Времеубежище“ посредством английския превод на Анджела Родел). За да онагледя по-ясно тезата си, проф. Врина се позова на редица световни учени от сферата на литературата (Франко Морети, Кристи Макдоналд, Сюзън Рубен Сюлейман и др.), които поставят на преден в своите съчинения не идеята за националната държава, а тази за човечеството, видно като съвкупност от взаимно влияещи си и проникващи една в друга култури. В този ред на мисли тя самата също се опита да зададе една по-широка и отворена в културен аспект парадигма, в чиято интензивна динамика да впише и българската литература. По този начин проф. Врина сякаш отмести оптиката на литературната история от тесните граници на националното пространство и я насочи към териториите на едни по-мащабни литературни, културни и най-вече човешки процеси, поставяйки същевременно въпроса за връзката на литературата със самата себе си и начините, по които тя се вижда в собствените си очи.

По-нататък в своето представяне проф. Врина наблегна на превода като основен инструмент в осъществяването на културния диалог между литературите и сподели някои от първите си опити с превода на българска художествена литература на френски език (тя самата сподели, че е превеждала творби от Георги Господинов, Йордан Радичков, Ивайло Петров, Виктор Пасков, Йордан Йовков, Иван Вазов, Христо Ботев и др.).

А на края на своята реч тя разгледа някои от основните страни на смисловата връзка между литературния текст и неговия превод, описвайки го (превода) като един своеобразен творчески акт, равен по значение и големина на този при създаването на самия изходен текст.